

ПРАВО

УДК 355/359.07:378.147

О.Бериславська, канд. юрид. наук,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
В.Добровольський, канд. наук з фіз. виховання і спорту,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
В.Гололобов, начальник центру інтенсивної мовної підготовки,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2020.44.28-32>

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ "SOFT SKILLS" У ФАХІВЦІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ПРОГРАМОЮ "ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВІ ВІДНОСИНИ"

Стаття присвячена можливостям впровадження в освітній процес передових методик і педагогічних технологій (технологій дистанційного навчання), у тому числі тих, що застосовуються при підготовці збройних сил країн-членів НАТО і можуть бути адаптовані до особливостей підготовки курсантів (студентів) за програмою "Цивільно-військові відносини".

Аргументовано, що використання технологій дистанційного навчання у системі військової освіти сприятиме залученню більшої кількості учасників до здобуття та постійного вдосконалення професійної військової освіти; більш оперативному реагуванню на зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві та освіті; наданню якісно нових освітніх послуг за рахунок доступу до інформаційних ресурсів, в тому числі і щодо формування "soft skills" як компетенцій найбільш затребуваних для сучасних фахівців.

Здійснено аналіз відкритих освітніх платформ з метою виявлення курсів, які можливо використати для формування "soft skills" в рамках підготовки фахівців за програмою "Цивільно-військові відносини". Визначено, що компетенції "soft skills" необхідні в першу чергу для саморозвитку, вони відображають кращі практики системи "навчання протягом всього життя" та безперечно мають бути складовою змішаного навчання, яке є найбільш прийнятним для військової освіти.

Обґрунтовано, що важливим чинником підготовки фахівців у сфері цивільно-військового співробітництва є активізація міжнародного співробітництва у сфері освіти з провідними країнами світу та відповідними структурами країн-членів НАТО, інтенсифікація участі особового складу у міжнародних навчаннях, тренувальних місіях, тренінгах, освітніх програмах, консультаціях, стажуваннях та інших заходах, у першу чергу, в рамках програми НАТО "Удосконалення військової освіти (DEEP)" та програми "Україна – НАТО з професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони України (PDP)" із залученням відряджених для цього відповідних інструкторів і викладачів.

Ключові слова: дистанційне навчання, військова освіта, цивільно-військові відносини, навички "soft skills", навички "hard skills"

Постановка проблеми. Виходячи з досвіду діяльності фахівців з цивільно-військового співробітництва встановлено, що вони є активно затребуваними спеціалістами як в умовах конфліктів, так і в постконфліктний період врегулювання, а також для виконання комплексних завдань невійськового характеру. Відтак, освітня складова за програмою "Цивільно-військові відносини" має своєю ціллю підготовку фахівців здатних вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, в тому числі шляхом поєднання традиційної освіти та інструментів дистанційного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дистанційного навчання присвячено багато сучасних вітчизняних та зарубіжних досліджень, зокрема таких науковців як: Ко С'юзан, Стив Россен, К.Коваль, В.Биков, В.Кухаренко, Н.Сиротенко, О.Рибалко, Ю.Богачков, Л.Гевлич, І.Гевлич та інших. Організаційним та технічним питанням використання технологій дистанційного навчання у Збройних Силах України присвячені праці таких вчених як: С.Салкуцан, І.Толок, В.Ткаченко, М.Гіневський, С.Гайдаров, І.Кузьмич.

Метою дослідження є проаналізувати можливості використання дистанційної освіти для підготовки фахівців у сфері цивільно-військового співробітництва як за допомогою відкритих on-line платформ, так і за допомогою спеціалізованих on-line курсів в межах

програм міжнародного співробітництва в сфері військової освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. В світлі надзвичайної ситуації, пов'язаної з COVID-19, ми все більше зміщуємо акценти в бік віртуальної освіти, до того ж взаємодія з інноваціями стає нагальною необхідністю в сучасних умовах підготовки фахівців з цивільно-військового співробітництва. Вважаємо, що освіта у віртуальному середовищі має як переваги, так і недоліки, як і будь-який стрімко запроваджений процес.

Саме тому Державною службою якості освіти України упродовж 23.04.2020 – 05.05.2020 проведено анонімне опитування науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти закладів вищої освіти всіх типів та форм власності, виходячи з необхідності з'ясування ситуації, що пов'язана із використанням технологій дистанційного навчання в умовах запровадженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 "Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19" загальнонаціонального карантину, яке мало на меті виявлення досягнень, а також відображення проблем, пов'язаних із використанням технологій дистанційного навчання, які є загальними для освітнянської спільноти, вироблення варіантів вирішення таких проблемних питань, а також визначення основних тенденцій подальшого розвитку процесів використання технологій дистанційного навчання. [1, с. 1]

З огляду на опитування, відносно системний підхід до використання технологій дистанційного навчання до моменту впровадження карантину і, як наслідок, достатньо високий ступінь готовності до нових умов роботи можна відзначити у науково-педагогічних працівників, що викладають дисципліни галузей гуманітарних наук (15 %), педагогіки (11,5 %), управління та адміністрування (10 %), інформаційних технологій (8 %), соціальних та поведінкових наук (6,5 %), права (6 %). [1, с.3]

Вказана статистика підтверджує тезу про те, що вказані галузі впливають на формування "soft skills" як компетенцій найбільш затребуваних для сучасних фахівців цивільно-військового співробітництва можливо здобути з використанням інформаційних ресурсів різних освітніх платформ (наприклад можливості доступу до інформаційних ресурсів в межах програми НАТО "Удосконалення військової освіти (DEEP)" та програми "Україна – НАТО з професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони України (PDP)" тощо).

Ми вважаємо, що в сучасних умовах дистанційне навчання є найдоцільнішим напрямом розвитку освітнього процесу. Відносно новим та активно використовуваним напрямом також є застосування "гейміфікованої" освіти, яка побудована за схемою: отримання завдання – виконання завдання – перехід на наступний рівень.

Враховуючи можливості програми PDP, зокрема у сфері поширення інформації про НАТО, можемо навести приклади проектів ігрового спрямування, які є доступними для курсантів/студентів:

- "100 фактів про НАТО", проект створений у формі подкасту, що лаконічно надає інформацію про організацію, її цілі, принципи діяльності тощо. [2]

- "Натонія", проект створений у формі он-лайн гри, яка має рівні, кожен з яких включає питання та іншу цікаву інформацію про НАТО. [3]

- "NATO MAP GAME", проект створений у формі он-лайн гри, в якій треба віднайти країни-члени НАТО та країни-партнери НАТО на карті. [4]

Л.Гевлич, І.Гевлич в якості сучасних освітніх тенденцій виокремлюють: lifelong learning, дуальність, смарт-освіту, формування soft skills за допомогою on-line-курсів [5, с.188].

Термін "soft skills" найчастіше при перекладі визначають як "м'які" навички (компетенції), проте

зустрічаються й інші переклади, наприклад, людські або уніфіковані. "Softs kills" – соціологічний термін, який відноситься до емоційного інтелекту людини, свого роду перелік особистих характеристик, які так або інакше пов'язані з ефективною взаємодією з іншими людьми. Це навички, прояв яких достатньо важко виявляти, безпосередньо визначати, перевіряти, наочно демонструвати. До цієї групи належать індивідуальні, комунікативні та управлінські навички. Поняття "soft skills" пов'язане з тим, яким чином люди взаємодіють між собою, тобто "м'які" навички рівною мірою необхідні як для повсякденного життя, так і для роботи. За даними досліджень, професійну успішність визначають саме "soft skills". [6, с.163]

Стосовно застосування он-лайн можливостей для курсантів/студентів слід зазначити, що Центр лідерства Українського католицького університету реалізує програму "Менеджмент та лідерство у військовому підрозділі", окремим модулем якої є тема "Як обрати стиль лідерства у кризовій ситуації", цікавими проектами вирізняються також освітні платформи "БУМ-online", "Prometheus", "EdEra" та інші. Багато з викладених там курсів призначені для формування саме навичок "soft skills".

Ще у 2015 році на Всесвітньому економічному форумі в Давосі були названі 10 професійних навичок, які будуть актуальні через 5 років, тобто в 2020 році. Такими навичками є: 1. комплексне багаторівневе рішення проблем (Complex problem solving) 2. критичне мислення (Critical thinking) 3. креативність у широкому сенсі (Creativity) 4. уміння управляти людьми (People management) 5. взаємодія з людьми (Coordinating with others) 6. емоційний інтелект (Emotional intelligence) 7. формування власної думки та прийняття рішень (Judgment and decision-making) 8. клієнтоорієнтованість (Service orientation) 9. вміння вести переговори (Negotiation) 10. гнучкість розуму (Cognitive flexibility). Причому всі ці навички демонструють нам дві значні тенденції розвитку людини, суспільства і культури [7].

Враховуючи викладене, нами здійснено аналіз відкритих освітніх платформ з метою виявлення курсів, які можливо використати для формування "soft skills" в рамках підготовки фахівців за програмою "Цивільно-військові відносини", що відображено в таблиці 1 (розроблено О.Бериславською на основі джерел [8], [9], [10], [11]).

Таблиця 1

Освітні курси для формування "soft skills", які можливо використати для підготовки фахівців за програмою "Цивільно-військові відносини"

Освітня платформа, де розміщено курс	Назва курсу	Компетенції "soft skills"
Prometheus	Як ефективно спланувати та провести діалог.	Вміння вести переговори; комплексне багаторівневе рішення проблем; взаємодія з людьми; формування власної думки та прийняття рішень.
	Діалог та медіація: Шлях до порозуміння	Вміння вести переговори; взаємодія з людьми; толерантність; формування власної думки та прийняття рішень; комплексне багаторівневе рішення проблем.
	Взаємодія органів державної влади з громадськістю	Взаємодія з людьми; комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори.
	Освітні інструменти критичного мислення	Критичне мислення; креативність у широкому сенсі; гнучкість розуму
	Жінки та чоловіки: гендерна для всіх	Комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори; взаємодія з людьми; толерантність; формування власної думки та прийняття рішень
	Інформаційні війни	Цифрові компетентності; побудова інформаційного суспільства
	Медіаграмотність: практичні навички	Цифрові компетентності; уміння вчитися; побудова інформаційного суспільства
	Цифрові комунікації в	Цифрові компетентності; уміння вчитися; побудова

	глобальному просторі	інформаційного суспільства
	Основи інформаційної безпеки	Цифрові компетентності; уміння вчитися; побудова інформаційного суспільства
Educational Era (EdEra)	Very verified: онлайн-курс з медіаграмотності	Цифрові компетентності; уміння вчитися; побудова інформаційного суспільства
	Навички діалогу та медіації для потреб публічної служби	Комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори; взаємодія з людьми; формування власної думки та прийняття рішень
	Угода про асоціацію Україна-ЄС	Культурна самосвідомість і самовираження; гнучкість розуму; уміння вчитися; розуміння світового контексту
	Європейський механізм захисту прав людини.	Культурна самосвідомість і самовираження; гнучкість розуму; розуміння світового контексту; уміння вчитися
БУМ-online	ПРО НАТО	Розуміння світового контексту; культурна самосвідомість і самовираження; гнучкість розуму; уміння вчитися
	Права людини в дії	Культурна самосвідомість і самовираження; гнучкість розуму
	Вступ до медіації	Комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори; взаємодія з людьми; формування власної думки та прийняття рішень
	Школа ефективного мислення	Критичне мислення; креативність у широкому сенсі; гнучкість розуму; особиста ефективність
	Креативне мислення	Критичне мислення; креативність у широкому сенсі; гнучкість розуму; особиста ефективність
	Вступ до критичного мислення	Критичне мислення; креативність у широкому сенсі; гнучкість розуму; особиста ефективність
	Стратегічне мислення	Критичне мислення; креативність у широкому сенсі; гнучкість розуму; особиста ефективність
	Цифрова безпека та комунікація в онлайні	Цифрові компетентності, побудова інформаційного суспільства
	Інформаційна безпека у цифровому світі	Цифрові компетентності, побудова інформаційного суспільства
Civicportal.education	Соціальна згуртованість та зниження конфліктності в громадах	Комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори; взаємодія з людьми; толерантність; формування власної думки та прийняття рішень
	Про ґендер – простою мовою для громад	Комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори; взаємодія з людьми; толерантність; формування власної думки та прийняття рішень
	Як дізнатись потреби громади через локальний аналіз	Комплексне багаторівневе рішення проблем; вміння вести переговори; взаємодія з людьми; формування власної думки та прийняття рішень

Як бачимо, всі вказані навички можна сміливо віднести до "soft skills". Вважаємо, що такі компетенції необхідні в першу чергу для саморозвитку, а для їх здобуття можливо використовувати смарт-освіту, online курси тощо [12].

Повертаючись до опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України, ми вважаємо за потрібне акцентувати увагу на деяких проблемних питаннях. Зокрема, викладачі оцінювали фактори, які заважають їм надати якісну освітню послугу студентам в режимі дистанційного навчання. Найбільш суттєвим фактором дві третини опитаних науково-педагогічних працівників визначають відсутність живого контакту між викладачами та студентами, про що зазначили 64 % науково-педагогічних працівників [1, с.11].

Про це зазначають і дослідники із зарубіжних університетів, які вказують: "Дистанційне навчання вписується в десятилітню тенденцію зростання адміністративного нагляду за університетським навчанням, обіцяючи не просто зміну протоколу, але й всеохоплюючу матеріальну реорганізацію навчання. Коротко кажучи, онлайн-навчання – це втілення бажання наглядачів. Традиційні класи мають у собі цінність, яка втрачається в середовищах дистанційного навчання. Будь-хто, кого турбує освіта, знає й цінує ці якості. Ми формуємо стосунки зі студентами, які не піддаються підрахунку та які залежать від близькості" [13].

Як справедливо відмічає І.Яшук: "Звісно, не всі професії можна здобути онлайн. Тому традиційна освіта не може зникнути цілком. Очевидно, теоретична частина підготовки лікарів, інженерів, та інших спеціалістів буде перенесена в онлайн, однак практичні навички все ж доведеться здобувати в реальних умовах. Але, певне, така освіта буде вважатися привілейованою та мати відповідну ринкову вартість, однозначно в рази вищу за ціну віртуальної освіти. І такі правила будуть дійсними для всього світу, а не якихось конкретних держав чи їхніх співтовариств" [14].

Погоджуючись з авторкою, зазначимо, що в умовах підготовки військових фахівців, а також певною мірою і цивільних фахівців для сектору безпеки і оборони, слід зазначити, що компетенції пов'язані саме із військово-професійними (спеціальними) знаннями, вміннями та навичками потребують спеціального режиму навчання. При цьому важливо враховувати те, що відомості щодо підготовки фахівців для Збройних Сил України та інших військових формувань відносяться до п. 2.7 Переліку службової інформації, що є власністю держави у галузі освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.03.2015 № 319, розділ 2 "Сфера оборони, економіки, освіти і державної безпеки" [15], а відтак – освітні компоненти відповідних навчальних програм не можуть бути опубліковані у відкритих засобах масової інформації.

Автори навчального посібника "Організація та використання технологій дистанційного навчання у Збройних Силах України" також наголошують на тому,

що подальший розвиток дистанційного навчання приведе до необхідності створення у Збройних Силах України закритих комунікаційних мереж, що дасть змогу використовувати інформацію з обмеженим доступом [16, с.5].

З цього можемо зробити висновок, що компетенції, які передбачають опанування військово-спеціальними дисциплінами не можуть бути сформовані за допомогою відкритих on-line платформ, це пояснюється особливостями регламентації військової діяльності та вимогами спеціального доступу для слухачів. На підтвердження цього можемо навести приклад платформи NATO e-Learning [17], де щоб зареєструватися необхідно мати офіційний електронний лист від військовослужбовців НАТО, уряду чи НАТО. Якщо ви не маєте військової чи офіційної урядової електронної адреси, то необхідно мати спонсора від члена НАТО або командної структури НАТО, щоб підтвердити можливість навчання в інтересах НАТО. Таким чином, можливості дистанційної освіти у військовій сфері пов'язані з обмеженнями організаційного та функціонального характеру.

У той же час, на платформі електронного навчання CCOE Globale-Learning, що розміщена на сайті CIMIC Centre of Excellence, який діє як центр для обміну колективними знаннями, комунікації людей та досягнення єдності цілей у галузі цивільно-військової взаємодії запропоновано низку курсів для розширення компетенцій та здобуття інструментарію, який можливо застосувати у майбутній кар'єрі. Такими курсами зокрема є: NATO CIMIC/CMC Awareness Course (NCAC: Advanced Distributed Learning/ADL); NATO CMI/CIMIC Orientation Course (NCOC); NATO CIMIC FIELD WORKER COURSE (NCFWC); NATO CIMIC STAFF WORKER COURSE (NCSWC); NATO CMI/CIMIC HIGHER COMMAND COURSE (NCHCC); NATO CIMIC LIAISON COURSE (NCLC); NATO CIMIC Functional Specialist Course (NCFSC); NATO CIMIC/CMC Integrated Functional Specialist Course (NCIFSC); UN-CM COORD eCOURSE (facilitator led); Master of Civil-Military Interaction (M-CMI) [18]. Всі перераховані курси є платними, вартість курсу залежить від того чи є слухач представником країни-спонсора CCOE (Denmark, Germany, Hungary, Latvia, The Netherlands, Poland, Slovenia) чи ні.

Висновки. Впровадження дистанційного навчання у систему військової освіти, на нашу думку сприятиме залученню більшої кількості учасників до здобуття та постійного вдосконалення професійної військової освіти; більш оперативному реагуванню на зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві та освіті; наданню якісно нових освітніх послуг за рахунок доступу до інформаційних ресурсів, в тому числі і щодо формування "soft skills" як компетенцій найбільш затребуваних для сучасних фахівців цивільно-військового співробітництва.

Перспективи подальших досліджень.

У подальшому вважаємо за необхідне сконцентрувати увагу на удосконаленні методології розробки тренінгових програм та навчальних курсів (враховуючи можливості дистанційного навчання) в межах програми "Цивільно-військові відносини", враховуючи розвиток навичок лідерського управління, спрямованих на створення високої мотивації і досягнення запланованих результатів під час навчання. Також актуальним є питання розвитку ґендерних компетенцій у навчальному процесі, зокрема тому, що ґендерна рівність важлива для справедливого, сталого та ефективного розвитку як освіти за європейськими критеріями, так і нашої країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України. URL: <http://www.sqe.gov.ua/images/materials/>
2. 100 фактів про НАТО. URL: <https://soundcloud.com/natoinukraine>
3. Натонія. URL: <https://www.natonia.com/>
4. NATO MAP GAME. URL: <https://www.nato.int/multi/nato-map-game/public/index.htm>
5. Гевлич Л.Л., Гевлич І.Г. Сучасні тенденції вітчизняної вищої освіти. URL: <http://jnos.donnu.edu.ua/article/viewFile/6546/6578>
6. Коваль К.О. Розвиток "soft skills" у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162-167
7. Робота майбутнього: 10 навичок, які будуть затребувані в 2020 році. Ukr.Media. 07.11.2016. URL: <https://ukr.media/science/280897/>
8. Перша дистанційна платформа громадянської освіти від Відкритого Університету Майдану (ВУМ). URL: <https://vumonline.ua/>
9. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/about-us/>
10. Студія онлайн-освіти Educational Era. URL: <https://www.ed-era.com/>
11. Платформа електронної освіти: Civicportal.education. URL: <https://civicportal.education/mod/page/view.php?id=105>
12. Бериславська О.М. Важливість "soft skills" для підготовки фахівців за програмою "Цивільно-військові відносини". Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів "Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" / за заг. редакцією І.В. Толока. Київ: ВІКНУ, 2020. С.148-149
13. Дистанційне навчання зменшує автономію студентів і викладачів, стандартизує освіту, посилює контроль адміністрації URL: <https://texty.org.ua/articles/100976/dystancijne-navchannya-zmenshuje-autonomiyu-studentiv-i-vykladachiv-standartyzuye-osvitu-posyluye-kontrol-administraciyi/>
14. Яшук І. Деградація чи новий виток сучасної освіти? Освіта.ua. 27.05.2020. URL: <http://osvita.ua/blogs/73871/?fbclid=IwAR2IzvugwzrbssAJU52EVry2yx1UADoCkIO105uuY8BisqFLTMvTE5iw>
15. Про затвердження Переліку службової інформації, що є власністю держави у галузі освіти і науки України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2015 № 319. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/V0319729-15>
16. Організація та використання технологій дистанційного навчання у Збройних Силах України : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. С. М. Салкуцана. Київ: НУОУ, 2017. 124 с.
17. NATO e-Learning. URL: <https://jadl.act.nato.int/>
18. CCOE Global Learning. URL: <https://global-learning.cimic-coe.org/>

Надійшла до редколегії 01.10.2020

O.Beryslavska, PhD. In judicial sciences,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
V.Dobrovolskyi, PhD in the field of education and sports,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
V.Gololobov, the chief of the center of intense linguistic training,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE IMPLEMENTATION OF DISTANCE STUDYING TO CREATE “SOFT SKILLS” AMONG SPECIALISTS THAT ARE STUDYING IN ACCORDANCE WITH THE PROGRAM “CIVIL-MILITARY RELATIONS”

The article is dedicated to the capabilities on introducing modern methods and pedagogical technologies (the technologies of distance studying) including the ones that are used in the course of the training of the Armed Forces of the NATO member countries and which could be adapted to the peculiarities of training cadets (students) in accordance to the program of “Civil military relations”.

There're arguments provided, which favor the implementation of technologies of distance studying in the system of military education which will facilitate the engagement of a larger number of participants to obtain and permanently improve the professional military education; the more operative reaction to changes, that are currently ongoing in the modern world and education; the provision of qualitatively new educational services by providing access to informational resources including the ones that are developing “soft skills” as competences which are the most required ones for modern specialists.

There's a presented analyses of the open educational platforms with the aim to identify courses which could be used to develop “soft skills” within the framework of training specialists in accordance to the program “Civil-Military relations. It has been determined that the competences “soft skills” are required in the first place for self-development, they represent the best practices of the system of “life-long study” and most certainly have got to be an element of combined studying which happens to be the most suitable for military education.

There have been arguments provided in favor of the fact that an important feature of training specialists in the field of civil-military cooperation is the intensification of international cooperation in the field of education with the prominent countries in the world and the appropriate structures of NATO member countries, the intensification of participation of personnel in terms of international exercises, training missions, trainings, educational programs, consultations, internships and other events mainly, within the NATO program “The development of military education” and Ukraine-NATO program with the professional development of civil-personnel of the security and defense sector with the engagement of instructors and teachers who have been deployed with this purpose.

Key words: distance studying, military education, civil-military relations, “soft skills”, “hard skills”.

УДК 340.12:396.1:342.78

Ю.Боброва, д-р юрид. наук,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Ю.Бобров, канд. юрид. наук,
Управління правового забезпечення Генерального штабу Збройних Сил України

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2020.44.32-35>

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

Ефективне керівництво та управління Збройними Силами України та іншими складовими сил оборони з метою досягнення високого рівня обороноздатності країни нерозривно пов'язані із належним унормуванням та виконанням на практиці заходів демократичного цивільного контролю за воєнною організацією держави.

Процес реформування оборонного сектора має на меті трансформацію системи об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління Збройними Силами України. Створення нової управлінської системи передбачає чітке розмежування повноважень між Міністерством оборони і Збройними Силами України, функціонування нових видів та родів військ (сил). При цьому, передбачається розділення функцій планування, генерації та застосування сил і засобів у самих Збройних Силах, а Міністерство оборони перетворюється з органу військового управління в центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та реалізацію державної політики у воєнній сфері та сфері оборони, військової кадрової, технічної політики та політики оборонних закупівель тощо. Одними із головних завдань Міноборони є здійснення в межах повноважень демократичного цивільного контролю за діяльністю Збройних Сил України, воєнно-політичного та адміністративного керівництва армійською організацією.

Гендерна рівність вимагає створення рівних прав і можливостей для чоловіків та жінок у питаннях проходження військової служби, участі у захисті держави – не тільки на законодавчому, а й на практичному рівні. Тривалий час військова професія залишалася суто чоловічою. Це було пов'язано зі значним фізичними, морально-психологічним навантаженням на людину, необхідністю стійко долати тяжкі військові будні. На сьогодні, роль жінки у суспільстві зазнала значних змін. Останні торкнулися і військової сфери. Саме тому питання демократичного цивільного контролю над воєнною організацією держави слід розглядати через призму гендерного його аспекту. Адже, саме гендерна складова цього контролю є найкращим мірилом його ефективності, показником абсолютного контролю громадянського суспільства над військовою сферою, що забезпечує підзвітність військових цивільним та повністю виключає можливість воєнного перевороту в державі

Ключові слова: демократичний цивільний контроль, гендер, сектор безпеки і оборони, Збройні Сили України, чоловіки, жінки.